

EUROOPA KOHTU OTSUS

10. detsember 1969*

[...]

Liidetud kohtuasjades 6/69 ja 11/69,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: õigusnõunik Joseph Griesmar, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o komisjoni õigusnõunik Émile Reuter, 4 boulevard Royal,

hageja kohtuasjas 6/69,
kostja kohtuasjas 11/69,

versus

Prantsuse Vabariik, esindaja: Tema Ekstsellents Renaud Sivan, erakorraline täievoliline suursaadik, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Prantsusmaa saatkonna residents,

kostja kohtuasjas 6/69,
hageja kohtuasjas 11/69,

mille esemeks on:

1) kohtuasjas 6/69

taotlus kinnituse saamiseks selle kohta, et Prantsuse Vabariik ei ole täitnud kohustusi, mis tulenevad Euroopa Majandusühenduse asutamislepingust, säilitades pärast 1. novembrit 1968 ekspordilaenude soodusintressi, kusjuures see soodustus on üldise intressiga võrreldes 1,5 protsendipunkti võrra suurem, millega rikutakse komisjoni 23. juuli 1968. aasta otsuse nr 68/3017/EMÜ artikli 2 lõike 1 b sätteid;

2) kohtuasjas 11/69

- a) taotlus kuulutada kehtetuks komisjoni 18. detsembri 1968. aasta otsus, mille aluseks on ESTÜ lepingu artikkel 88, ja mille sisuks on ekspordilaenude soodusintressi säilitamine pärast 1. novembrit 1968, millega rikutakse komisjoni 6. juuli 1968. aasta otsuse nr 914/68/ESTÜ artikli 1 lõike 1 b sätteid;
- b) taotlus kinnituse saamiseks selle kohta, et Prantsuse Vabariigi valitsus võib, rikkumata seejuures ESTÜ asutamislepingu sätteid, säilitada soodusintressi välisriikidesse suunatud laenude kokkukogumisest tekkinud tulude puhul;

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, kodade esimehed R. Monaco ja P. Pescatore, kohtunikud A. M. Donner, A. Trabucchi, W. Strauss ja J. Mertens de Wilmars (ettekandja),

kohtujurist K. Roemer,

kohtusekretär A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

1. 12. juuni 1968. aasta teatisega küsis Prantsusmaa valitsus komisjoni nõusolekut eeskätt selleks, et „säilitada ja ajutiselt isegi suurendada Prantsuse eksportööridele Prantsuse panga poolt lühiajaliste ja keskmise pikkusega laenude puhul antavat soodustusintressi laenudele, mis on suunatud kaupade ekspordimisele ühenduse riikidesse“.

2. 24. ja 26. juunil teatas Prantsusmaa valitsus, et ta kohaldab neid meetmeid alates 1. juulist 1968 EMÜ asutamislepingu artiklites 108 ja 109 sätestatud kaitsemeetmena.

3. Komisjon tegi 6. ja 23. juulil kaks otsust, mis põhinevad vastavalt ESTÜ asutamislepingu artiklil 67 ning EMÜ asutamislepingu artikli 108 lõikel 3, millega lubatakse nimetatud valitsusel säilitada ekspordilaenude soodusintress mäetööstuse toodete ja EMÜ lepingus sätestatud toodete jaoks.

4. Nendes otsustes täpsustatakse, et ajutiselt lubatava säilitatava soodusintressi ja üldiselt kehtiva intressi erinevus ei või alates 1. novembrist 1968 ületada 1,5 protsendipunkti ning et selle soodusintressi kohaldamine tuleb lõpetada hiljemalt alates 31. jaanuarist 1969.

5. Ei ole vaidlustatud asjaolu, et pärast 1. novembrit 1968 säilis enam kui 1,5-protsendipunktiline erinevus.

6. Komisjon, leides, et Prantsusmaa valitsus ei täitnud talle asutamislepingutega pandud kohustusi, tegi ESTÜ asutamislepingu artikli 88 alusel 18. detsembril 1968. aastal otsuse, millega ta kohustas nimetatud valitsust viima olukord vastavusse 6. juuli 1968. aasta otsusega, ning väljastas 23. juuli 1968. aasta otsuse mittetäitmise kohta EMÜ asutamislepingu artiklis 169 sätestatud põhjendatud arvamus.

7. Komisjon alustas seejärel sama artikli 169 alusel Euroopa Kohtus menetlust 6/69.

8. Prantsusmaa valitsus alustas omakorda ESTÜ asutamislepingu artikli 88 alusel Euroopa Kohtus menetlust 11/69, taotledes 18. detsembri 1968. aasta otsuse kehtetuks tunnistamist ning nõudes kinnitust oma õigusele nimetatud lepingut rikkumata säilitada soodusintress teistes liikmesriikidesse ekspordimisel.

9. Mõlemate hagide puhul on käsitletavad küsimused suures plaanis samad ning et seetõttu tuleks otsuse tegemiseks need kohtuasjad liita.

A – kohtuasi 6/69 (EMÜ)

10. EMÜ asutamislepingu põhjal komisjoni algatatud menetluse puhul on Prantsusmaa valitsus toonud välja „asutamislepingu eeskirjade ebapiisavuse rahanduse valdkonnas“ ning väitnud, et laenuintresside kehtestamine tuleneb otseselt rahapoliitikast, mis on ainult liikmesriikide pädevusalas, ning et algatades toiminguid, mis viisid välja 23. juuli 1968. aasta otsuse tegemisele, pole komisjon käitunud õiguspäraselt, võttes endale pädevuse, mida asutamisleping talle ei anna.

11. 23. juuli 1968. aasta otsus, mille kohta ei ole asutamislepingu artikli 173 kolmandas lõigus sätestatud tähtaja jooksul alustatud kehtetuks tunnistamise menetlust, tuleb lugeda lõplikuks.

12. Vaidlustamata asjaolu, et ta on lasknud sellel tähtajal mööduda, viitab Prantsuse Vabariigi valitsus ühenduse avalikule korrale, leides, et „liialt formaalne lähenemine oleks ühenduse tegelikule ideele niisama vasturääkiv kui vormiliste küsimuste täielik puudumine“, ning kinnitab, et nimetatud otsus on tehtud valdkonnas, mis kuulub üksnes liikmesriikide pädevusalasse.

13. Kui selline väide oleks põhjendatud, siis puuduks ülalnimetatud otsusel ühenduse õigusruumis igasugune õiguslik alus ning et menetluses, milles komisjon ühenduse huvides uurib liikmesriigi poolt kohustuste täitmata jätmist, on õigussüsteemi põhinõudeks, et Euroopa Kohus selgitaks välja, kas on tegemist sellise asjaoluga.

14. Kuigi asutamislepingu artikli 104 kohaselt on liikmesriikidel kohustus tagada oma üldises maksebilansis tasakaal ning säilitada oma valuuta usaldusväärsus, on neil lisaks sellele ka artiklite 105 ja 107 kohaselt kohustus koordineerida selleks oma majanduspoliitikat ja käsitleda oma valuutapoliitikat tulenevalt üldistest huvidest.

15. Artikli 108 lõikega 3 ja artikli 109 lõikega 3 antakse ühenduse institutsioonidele pädevus anda luba ja sekkuda, mis oleks sisutu, kui liikmesriikidel oleks ühepoolset ja väljaspool nende institutsioonide kontrolli võimalus minna mööda neile asutamislepinguga pandud kohustustest, tuues ettekäändeks, et nende tegevus on seotud vaid rahapoliitikaga.

16. Solidaarsuspõhimõte, mis asutamislepingu artikli 5 kohaselt on nende kohustuste, nagu ka terve ühenduse süsteemi aluseks, väljendub ühtlasi eelises, mille liikmesriigid saavad tänu artiklis 108 sätestatud vastastikusele kaasabile mõne liikmesriigi maksebilansi probleemide ohu korral.

17. Liikmesriikidele jäetud pädevus ei võimalda asutamislepinguga keelatud meetmete võtmist ühepoolset.

18. Artikli 92 alusel on liikmesriigid leppinud kokku, et ühisturuga ei ole kooskõlas mingisugune nende poolt ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi.

19. Artikli 92 lõike 3 punkti b kohaselt võib olukord olla erinev ainult juhul, kui tegemist on abiga tõsise häire kõrvaldamiseks mõne liikmesriigi majanduses, sel juhul kehtivad artiklis 93 sätestatud tingimused, see tähendab, et selle aluseks on komisjoni või vajadusel nõukogu otsus.

20. Ekspordiga seotud soodusintresside näol, mille riik on kehtestanud üksnes oma kodumaiste toodete kasuks eesmärgiga aidata neil konkureerida teistes liikmesriikides sealsete toodetega, on tegemist abiga artikli 92 tähenduses, mille järgimist komisjon peab tagama.

21. Asjaolu, et vaidlusalust soodusintressi kohaldatakse kõikidele eksporditavatele kodumaistele toodetele ja ainult neile, ega asjaolu, et neid intresse kehtestades püüdis Prantsusmaa valitsus määratleda nende suuruse lähedasena teistes liikmesriikides kohaldatavatele intressidele, ei saa vaidlusaluselt meetmelt võtta ära abi olemust, mille andmine väljaspool asutamislepinguga ette nähtud olukordi ja menetlusi on keelatud.

22. Seega oli ekspordile suunatud soodusintressi kehtestamiseks või säilitamiseks vajalik komisjoni eelnev nõusolek ning et tulenevalt konkreetsetest asjaoludest ei tunginud komisjon liikmesriikide pädevusalale.

23. Selle nõusoleku vajadust on seda vähem võimalik vaidlustada, et oma 12. juuni 1968. aasta teatisega pöördus Prantsusmaa valitsus ise komisjoni poole, paludes sellelt luba „säilitada ja isegi suurendada“ ühenduse teistesse liikmesriikidesse eksportimisega seotud intressimäära soodustust.

24. Kuivõrd vaidlusalune otsus on lõplik, siis ei ole vaja peatuda teistel väidetest, mida Prantsusmaa valitsus on esitanud ja mis ei ole seotud asutamislepingus sätestatud menetluste ja tähtaegade ning mille järgimine on nii liikmesriikide endi kui ka ühenduse huvides.

25. Prantsusmaa valitsus väidab lisaks sellele, et asjaolu, et pärast 1. novembrit 1968 säilitatakse erinevus soodusintressi ja üldiselt kohaldatava intressi vahel, tekitab asutamislepingu artikli 109 alusel uue kaitsemeetme, mis on põhjendatud 1968. aasta sügisel puhkenud uue rahanduskriisiga.

26. Prantsusmaa valitsus leiab, et komisjon ei oleks saanud selle meetme toimet peatada, alustades menetlust liikmesriigi tehtud rikkumise kohta, kuivõrd tegemist oli olukorraga, millest sündmused ette ruttasid, ning et esitades 18. detsembri arvamuse, võtmata seejuures arvesse uusi asjaolusid, rikkus ta seejuures asutamislepingu artikli 109 sätteid.

27. See väide on vastuvõetav, kuivõrd ta tuleneb uutest asjaoludest, mis on hilisemad 23. juuli 1968. aasta otsusest.

28. Kiireloomuliste asjaolude korral ning juhul, kui nõukogu ei tee artikli 108 lõikes 2 sätestatud otsust kohe, võimaldab artikkel 109 liikmesriigil teha säilitava meetmena ühepoolseid toiminguid ja jätab talle õiguse otsustada asjaolude üle, mis tingivad selliste meetmete võtmise.

29. Samas, kuivõrd tegemist on teisi sätteid tühistavate meetmetega, mis võivad tekitada häireid ühisturu tegevuses, on need meetmed oma loomult alati erandlikud ja säilitava ning sellest tingituna ka ajutise iseloomuga ning nende õiguspära tuleb võimalikult kiiresti

kontrollida, lisaks sellele tuleb nende meetmete suhtes rakendada artiklites 108 ja 109 sätestatud toiminguid.

30. Asutamislepingu sätteid eiravate liikmesriikide ühepoolsete toimingute korral vastab ühenduse institutsioonide võimalikult kiire sekkumine ühisturu tegutsemise põhinõudele.

31. Selle põhinõude järgimise vajadus paneb liikmesriikidele artikli 109 lõikes 1 sätestatud erakorraliste asjaolude ees prevaleeriva kohustuse teatada nimetatud meetmetest komisjonile ja liikmesriikidele kohe või vähemalt nende meetmete kehtestamise hetkel, viidates selgesõnaliselt nimetatud sättele.

32. Nimetatud reegleid, mis on tuletatavad ühepoolsete kaitsemeetmete olemusest, ei ole käesoleval juhul järgitud.

33. Isegi kui pooled on vaidlustanud 5. novembri 1968. aasta suulise teatise ulatuse ning seda ei ole võimalik kindlaks teha, on kindel, et Prantsusmaa valitsuse 13. detsembri 1968. aasta kirjas põhjendatakse vaidlusaluse intressierinevuse säilitamist vajadusega vältida Prantsusmaa ettevõtjate prognooside häirimist ning väitega, et pärast seda, kui üldised intressimäärad tõusid alates 12. novembrist 1968. aastal 5 protsendilt 6 protsendile, muutus ekspordile suunatud soodusintressi küsimuse asetus erinevaks.

34. Seega ei ole artikli 109 alusel kohaldatav meede põhjendatud.

35. Prantsuse Vabariigi valitsus väidab seejärel, et tema taotlus 18. detsembri 1968. aasta põhjendatud arvamuse vaidlustamiseks on igal juhul vastuvõetav ja põhjendatud.

36. Selle arvamuse näol on tegemist üksnes kohtueelse staadiumiga vaidluses, milles võidakse esitada hagi Euroopa Kohtule ning selle arvamuse põhjendatust käsitletakse siis koos komisjoni poolt asutamislepingu artikli 169 alusel esitatud hagi põhjendatuse küsimusega.

37. Väide, et põhjendatud arvamus on ebaseaduslik, tuleb seega tagasi lükata.

38. Sellega seoses on teistesse liikmesriikidesse suunatud ekspordiga seotud ja üldise intressimääraga võrreldes 1,5 protsendipunkti ületava intressisoodustuse säilitamise näol tegemist 23. juuli 1968. aasta otsusest nr 68/301 tulenevate kohustuste rikkumisega.

B – kohtuasi 11/69 (ESTÜ)

39. Oma kehtetuks kuulutamise taotluse toetuseks väidab Prantsusmaa valitsus, et tal ei olnud vaja taotleda mäetööstuse toodete ekspordi puhul soodusintressi kohaldamiseks ESTÜ asutamislepingu alusel luba, mille komisjon talle 6. juulil 1968 andis, kuivõrd nendele toodetele antud eelis kuulus üldise meetme koosseisu, mis ei ole ESTÜ sektori jaoks spetsiifiline ning mis nimetatud asutamislepingu kohaselt jääb liikmesriikide pädevusalasse.

40. Kuivõrd 6. juuli 1968. aasta otsuse kohta ei ole asutamislepingu artiklis 33 sätestatud tähtaja jooksul alustatud kehtetuks tunnistamise menetlust, tuleb see otsus lugeda lõplikuks.

41. Liikmesriigid võivad neile antud pädevuse teostamisel minna mööda neile asutamislepinguga pandud kohustustest üksnes tingimustel, mis on sätestatud asutamislepingus endas.

42. Eeskätt kuulutatakse artikli 4 kohaselt ühise söe- ja teraseturuga kokkusobimatuks liikmesriikide poolt makstavad toetused ja antavad abid või liikmesriikide kehtestatud erikoormised „sõltumata nende laadist“.

43. Artikli 67 lõike 2 teises taandes, kus nähakse ette olukorrad, mis võimaldavad komisjonil lubada liikmesriikidel anda abisid, minnes mööda artiklist 4, ei tee vahet söe- ja terasesektori eriabide ja üldiste meetmena antavate abide vahel.

44. Ekspordi jaoks kehtestatud soodusintressimäära näol on tegemist abiga, mille andmiseks peab komisjon andma artikli 4 kohaselt loa, sedavõrd, kuivõrd see abi puudutab söe- ja terasesektorit.

45. Käesolev kohtuasi puudutab eeldust, mis on sätestatud artikli 67 lõike 2 teises taandes ja mitte kolmandas taandes, nii et komisjon peaks sekkuma otsuse ja mitte soovitusel abil.

46. Komisjon ei ole seega tunginud liikmesriikide pädevusalale, esitades Prantsuse Vabariigi valitsusele nõude viia olukord vastavusse asutamislepingu nõuetega ning esitades oma 6. juuli 1968. aasta otsuses vastavad tingimused.

47. Seoses sellega, et nimetatud otsus on lõplik, ei ole vaja peatuda selle otsuse vastu esitatud teistel väidetest ebaseaduslikkuse kohta.

48. Hageja väidab, et isegi kui väited 6. juuli 1968. aasta otsuse ebaseaduslikkuse kohta ei ole vastuvõetavad, on igal juhul vastuvõetav 18. detsembri 1968. aasta otsuse õiguspärasuse vaidlustamine, ning seda otsust süüdistatakse samades puudustes kui 6. juuli 1968. aasta otsust.

49. Artikli 88 kohaselt on kõnealuse otsuse ainukeseks ülesandeks tuua välja asjaolu, et liikmesriik ei täida varasemalt olemasolevat kohustust, ning esitada talle selle rikkumise lõpetamise piirtähtaeg.

50. Käesoleva juhtumi puhul ei tekitatud liikmesriigile selle otsusega muid kohustusi kui need, mis tal juba varem olemas olid.

51. Kui liikmesriigil, kellele kohustuste täitmatajätmist ette heidetakse, on õigus artiklis 88 sätestatud menetluse abil vaidlustada uued rakendusmeetmed, mille võtmiseks otsus teda kohustab, siis see õigus ei anna alust taaslustada pärast tühistamismenetluse alustamiseks kehtestatud tähtaja möödumist vaidlust meetme seaduslikkuse üle, mille võtmisest liikmesriik on kõrvale hoidunud.

52. 18. detsembri 1968. aasta otsuse vastu esitatud süüdistused on kõikides punktides samased süüdistustega 6. juuli 1968. aasta otsuse vastu, mille rakendamise tagamiseks 18. detsembri otsus on tehtud.

53. Need väited tuleb seega lükata tagasi kui vastuvõetamatud.

54. Teise võimalusena on Prantsusmaa valitsus väitnud, et asutamislepingu artikli 67 lõike 2 teise taande kohaselt peab komisjon koos asjaomase liikmesriigiga kinnitama tema poolt lubatud abide suuruse, tingimused ja kestuse, ning et isegi kui valitsus oleks nõustunud 6.

juuli 1968. aasta otsusega, oleks 1968. aasta oktoobris ilmnenu uued asjaolud uue rahanduskriisi näol.

55. Ta oleks teatanud 5. novembril ja 3. detsembril, et need uued asjaolud ei võimalda tal vähendada intressimäärade vahelist erinevust, ning et ta oleks seega võtnud tagasi varem antud nõusoleku.

56. Kõnealuste asjaolude tõsidusest sõltumata ei tulene nende ilmumisest, et 6. juulil 1968. aastal antud nõusoleku tingimused oleks muutunud kehtetuks või et asjaomasel liikmesriigil oleks õigus loobuda ühepoolset kohustustest, millega ta on nõustunud.

57. Üksnes ESTÜ asutamislepingu raames said need asjaolud õigustada vaid üht 6. juuli 1968. aasta otsuse läbivaatamise nõuet.

58. Nimetatud valitsus ei kasutanud seda võimalust ning oma nõusoleku tagasivõtmise ainukeseks tagajärjeks oleks olnud abide andmise õiguse lõppemine.

59. Seetõttu tuleb Prantsusmaa valitsuse hagi tagasi lükata.

Kohtukulud

60. Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud.

61. Kohtuvaidluse kaotanud pool on Prantsuse Vabariigi valitsus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

arvestades menetlusedokumente,

kuulanud ära ettekandja ettekande,

kuulanud ära poolte kohtukõned,

kuulanud ära kohtujuristi arvamuse,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 2, 3, 5, 6, 92, 93, 104, 105, 107, 108, 109, 160 ja 171,

võttes arvesse Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 4, 33, 67 ja 86,

võttes arvesse protokolli Euroopa Majandusühenduse Kohtu põhikirja kohta,

võttes arvesse protokolli Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse Kohtu põhikirja kohta,

võttes arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorda,

jättes arvesse võtmata laiemad või vastupidised kaalutlused,

EUROOPA KOHUS

otsustab:

- 1) Prantsuse Vabariik, säilitades pärast 1. novembrit 1968 komisjoni 23. juuli 1968. aasta otsuse vastaselt enam kui 1,5 protsendipunkti suuruse erinevuse teistesse liikmesriikidesse toimuva ekspordiga seotud nõuete soodusintressimäära ja üldise intressimäära vahel, ei ole täitnud kohustusi, mis langevad talle Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu alusel.
- 2) Lükata põhjendamatusesse tõttu tagasi Prantsuse Vabariigi hagi Euroopa Söe- ja Teraseühenduse asutamislepingu alusel tehtud komisjoni 18. detsembri 1968. aasta otsuse vastu.
- 3) Mõista kohtukulud välja Prantsuse Vabariigi valitsuselt.

Kohtuotsus on tehtud 10. detsembril 1969 Luxembourgis.

Lecourt

Monaco

Pescatore

Donner

Trabucchi

Strauß

Mertens de Wilmars

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 10. detsembril 1969 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

R. Lecourt